

Naturarvets ambition och plan för att förvärva gammelskog mellan Vånevik och Påskallavik i Oskarshamns kommun.

Insamlingsstiftelsen Naturarvet (org.nr 802424-1393), nedan kallad Naturarvet har som ändamål att förvärva skyddsvärd gammal skog i Sverige i syfte att främja den biologiska mångfalden samt i övrigt friluftsliv, turism och forskning.

Naturarvet söker för närvarande ett objekt som uppfyller ovanstående kriterier och fick i början av 2016 information om ett sådant område med höga biologiska värden och med gammal skog med lång kontinuitet. I området finns även äldre sekundär successionsskog och brynmiljöer som uppkommit genom tidigare åkerburk samt bergtäkt, vilket också har lämnat kulturminnen i form av stenbrottsdammar m.fl. stenbrottslämningar.

Lo och Ywonne Jarl har för Naturarvets del besökt området den 15-18 juli 2016.

Områdets karaktär och särdrag

Naturvårdsverket: "I skogar med höga biologiska värden är variation den viktigaste faktorn."

- **Gammelskog** – detta är det kriterium som jämte "skyddsvärd" är det viktigaste för Naturarvet att bedöma. Lo Jarls bedömning är att det finns en stor del gammelskog av tallhällmarkstyp, en mindre del äldre sekundär successionsskog av ädellöv/triviallövtyp samt i övrigt äldre barrblandskog med stort inslag av löv, i synnerhet ek, asp, ask, lind, lönn, säl, björk och al. Inslaget av död ved i olika faser är tillfredsställande i området.

Följande kännetecken avseende höga naturvärden i skogsområde finns i området mellan Vånevik och Påskallavik

- ✓ Många gamla träd, storvuxna gammelträd eller klena, senvuxna träd.
- ✓ Stor variation i trädslag, liksom i ålder och storlek på träden.
- ✓ Luckor och gläntor i skogen som släpper ned ljus.
- ✓ Döda träd som står eller ligger, även halvdöda träd.
- ✓ Murkna och murknande träd, både stående och liggande.
- ✓ Träd med håligheter.
- ✓ Områden där det stått skog eller träd under lång, obruten tid.
- ✓ Inslag av asp, säl och ädellöv i skogsområden med andra trädslag.
- ✓ Skog med spår av människan, exempelvis hamlade träd eller spår av skogsbyte.

Endast ett av dessa kännetecken kan vara tecken på höga naturvärden. En skog som rymmer flera av dessa kännetecken är sannolikt en skog med höga naturvärden i sådan utsträckning att den utgör en värdekärna. Värdekärnor är extra skyddsvärda eftersom de har extra stor betydelse för växter och djur. I området mellan Vånevik och Påskallavik ryms inom 50 ha minst sju olika skogstyper beskrivna av Naturvårdsverket som skogar med höga naturvärden (se denna länk <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Naturvard/Skydd-av-natur/Formellt-skydd-av-skog/Bevara-naturvarden-i-skogen/Skog-med-hoga-naturvarden/>)

- **Skyddsvärd** – detta begrepp är omfattande och ska bedömas utifrån flera kriterier, varav biologisk mångfald väger tyngst, men även lämplighet för friluftsliv och turism samt forskning ska vägas in. Vad som kan sägas om de olika kriterierna är:
  - ✓ **Biologisk mångfald** - Den norra delen av området har i flera omgångar inventerats avseende bl.a. kärlväxter, lavar, mossor, ryggradslösa djur, kräldjur och groddjur, fåglar och däggdjur. Gruppen Våneviks vänner har bl.a. bekostat inventering av fladdermöss och har sammanställt en lista på rödlistade och på andra sätt skyddade arter som observerats i området. Sammanställningen ”Naturvårdsarter i Våneviks gammelskog” finns att tillgå på deras webbplats <https://vaneviksgammelskog.wordpress.com/>. Där finns i övrigt mycket dokumentation om områdets norra del avseende naturvärden, kulturminnesvärden samt visioner för området.
  - ✓ **Varierade biotoper** – I områdets norra del finns förutom tallhällmark även äldre sekundär successionsskog av ädellövtyp, igenväxande kulturmarker uppvisar karaktär av naturskog. Ett alkärr om ca 1,2 ha har högt skyddsvärde och är registrerat i nyckelbiotopsinventering 1999 (objektID 162915). Även den mer normala lövblandade barrblandskogen mellan låglänta marker och rena tallhällmarker har lång obrukad kontinuitet och ett stort lövinslag i synnerhet av ek ger en tydlig karaktär av naturnära boreonemoral skog och i mindre omfattning nemoral skog. Varierande skogsområden med inslag av buskmarker samt en kraftledningsgata skapar för den biologiska mångfalden viktiga brynmiljöer.
  - ✓ **Skärgårdsnära** – Området gränsar i öster mot Kalmar sund i Östersjön. Naturarvet avser att i förvärvet inkludera åtta mindre öar strax intill kusten. Dessa öar samt de små och grunda fjärdarna och vikarna innanför dem utgör ytterligare biotoper som är gynnsamt för fågellivet och i övrigt samtliga övriga taxon. Läget fungerar som en grön bro mellan de skyddade öarna längre ut i skärgården samt skyddade områden runt Emån, varför området är en viktig länk i den gröna infrastrukturen i landskapsperspektivet. Den del av området som inte ingår i detaljplan har utökat strandskydd om 300 m, vilket innebär högt värde för friluftslivet och växt- och djurlivet. Om detaljplanerna revideras så finns sannolikt grund för utvidgat strandskydd även i de delar av området som regleras av detaljplan.
  - ✓ **Tätortsnära** – Området ligger mellan de två tätorterna Vånevik i norr och Påskallavik i söder. Det fungerar redan idag som ett viktigt område för friluftslivet och i nordost finns en populär natur-badplats med enkel camping för tält. Större delen av området ingår i detaljplanerna för Vånevik och Påskallavik och huvuddelen är ämnat för park.
  - ✓ **Lättillgängligt** – Inom ett par minuter har man svängt av från E22 och kan njuta av naturskön gammelskog vid havet. Detta är ett givet incitament för turismen att kunna få ta del av det unika och hotade svenska naturarvet av gammelskog.
- **Forskning** – Området har varit kulturpåverkat under lång tid, med minimal inverkan på naturmiljön i vissa områden såsom tallhällmarker och med oåterkallelig förändring av landskapet inom andra områden såsom dagbrott, vilka nu är vattenfyllda dammar som bidrar till den biologiska mångfalden. Tidigare kulturmarker för odling är igenväxta eller har pågående igenväxning i olika grad. Det finns i områdets nordligaste del alltså några mindre relativt öppna buskmarker samtidigt som andra marker växer igen som sekundär successionsskog där det nu närmar sig slutstadier såsom alkärr och ädellövskog med stort inslag av ek. Området lämpar sig därför väl för forskning inom återhämtning av kulturpåverkade marker samt tillämpad forskning inom området såsom metoder för restaurering av alkärr, ädellövskog, upprätthållande av brynmiljöer m.m.

Område som föreslås för överlåtelse till Naturarvet

Vid förvärv av gammelskog ska utöver Naturarvets stadgar även beaktas andra faktorer såsom områdets lämplighet att bilda egen fastighet samt konflikter med annan markanvändning.

Aktuell markanvändning

I områdets norra del har en äldre detaljplan (DA21) aktualiserats med planer från kommunen om att bilda ett antal villatomter. Detta har väckt lokal opinion och också intresse hos en större publik som är intresserade av friluftsliv. Sålunda fick Naturarvet genom en omröstning bland Naturkompaniets kundklubbsmedlemmar ett stort stöd för ambitionen att bevara Våneviks gammelskog samt ett bidrag från Naturkompaniets kundbonus om 200 000 kr. Naturarvet har i övrigt tusentals givare från hela landet och internationellt, som också har ett intresse i att bevara området.

Det finns i det norra området också ett par områden som angivits som lämpade för industriändamål enligt DA21. Det ena området har i sin östra del, udden som kallas Marseholm, en viss industrianläggning och används huvudsakligen som småbåtshamn, medan ett område i nordväst i stället används som badplats och naturcamping.

Övrig mark i norra området samt all mark i södra detaljplan-området (DA39) har huvudsakligen angivits som allmän plats: park eller plantering. Ett centralt område mellan detaljplaneområdena utgör liksom största delen av södra detaljplaneområdet del av fastigheten Oskarshamn Älvehult 1:2 och är även denna kommunägd mark. Den centrala delen är skogsmark, vilket även de till fastigheten tillhörande öarna utanför kusten utgörs av.

Fastighetsbildning och naturvårdsområde

För att kunna bilda en ny fastighet som för ändamålet ”skogsmark med naturvårdsmål” har goda förutsättningar, så föreslår Naturarvet att ett område som utgörs av drygt 50 ha mark (inklusive öar) samt ca 8 ha vatten bildar ny fastighet genom delning av fastigheterna Vånevik 7:1 samt Älvehult 1:2 och sammanläggningar av dessa delar med flera mindre fastigheter i området. Det tänkta området presenteras grafiskt på vidstående karta (bilaga 1).

Området är ganska väl definierat genom följande:

- **Norra området (drygt 30 ha)** – All mark och vattenyta som ej är bebyggd tomtmark och
  - + utgör del av Vånevik 7:1 **utom de delar** som
    - utgör vägskötselområde längs Kustvägen och Appelrumsvägen i väster,
    - utgör marken som ligger norr om Oskarshamn Vånevik 7:6,
    - utgör marken som ligger väster om de bebyggda tomterna Oskarshamn Vånevik 1:27, 7:3, 7:2, 13:1 och 13:2 samt
    - utgör en udde som kallas Marseholm och avgränsas i väster av de västligaste industribyggnaderna på mark ämnad för industriändamål, (mark som enligt DA21 är ämnad för industriändamål väster om industribyggnaderna ingår dock),
  - + utgör del av Oskarshamn Vånevik 7:16 som i norr avgränsas av Flatmejselvägen, dock **utom den del** som ligger norr om Oskarshamn Vånevik 7:6,
  - + utgör den del av Oskarshamn Vånevik 7:17 som ej är ämnad för industriändamål enligt detaljplanen DA21.
  - + De obebyggda tomterna Oskarshamn Vånevik 7:4, 7:5, 7:20 och 7:21.

- **Södra området** (drygt 20 ha mark och 8 ha vatten) – All mark på fastlandet som ej är bebyggd tomtmark och
  - + utgör del av Oskarshamn Älvehult 1:2 och avgränsas i norr av fastigheten Vånevik 7:1, i väster av Kustvägen, i söder av Sjöhagsgatan och i öster av strandlinjen,
  - + utgör de obebyggda tomterna Oskarshamn Älvehult 1:157, 1:158, 1:162, 1:168, 1:169, 1:170,
  - + utgör öarna med beteckningarna Oskarshamn Älvehult 1:2 - 6, 7, 8, 10, 14, 15, 16 och 17 samt
- ett väl definierat vattenområde som omgärdar öarna in till strandlinjen på fastlandet.

Avsiktsförklaring om överlåtelse

Naturarvet vill upprätta en avsiktsförklaring med Oskarshamns kommun om att överlåta ovanstående mark mot köpeskilling enligt bifogade formulär (bilaga 2) eller liknande handling som parterna kommer överens om.

Värdering

Efter upprättad avsiktsförklaring om överlåtelse genomförs en värdering av marken utifrån att den försäljs som skogsmark, eventuella tomtmarksvärden upptas ej i värderingen. En opartisk värdering utförs av konsult som finns upptagen på länsstyrelsens lista över upphandlade konsulter som utför värdering av mark vid ärenden om intrångsersättning eller inlösen.

Köpekontrakt

Efter att värdering godkänts av båda parter upprättas en köpehandling för den fastighet som är avsedd att bildas och genom bildningen tillträds av Naturarvet.

Fastighetsbildning

Efter upprättande av köpekontrakt bildas fastigheten genom lantmäteriförrättning, som ligger till grund för slutlig fastighetsbestämning, arealer och köpeskilling samt Naturarvets tillträdande till fastigheten.

Finansiering

Naturarvets primära finansiering av köpet sker genom att samla in medel från allmänheten, företag och andra organisationer för detta ändamål. Utöver detta kan Naturarvet samarbeta med andra organisationer för att kunna erhålla bidrag/ersättning. Den del som kan erhållas genom statliga medel kommer i sådana fall endast att finansiera den del av köpeskillingen och de med köpet förknippade kostnaderna för lantmäteriförrättning, värdering, lagfart m.m. som inte Naturarvet finansierat med insamlade medel.

Förvaltning

Om naturreservat bildas i enlighet med länsstyrelsebeslut, vilket är Naturarvets ambition, så är det sannolikt att Länsstyrelsen upprättar en skötselplan för området samt utser förvaltare. I annat fall förvaltar Naturarvet området enligt sina stadgar. Särskilda skötselåtgärder som berör kulturminnesvård m.m. kan komma att överlåtas på annan part såsom kommunen eller annan organisation, ex.vis kommer Naturarvet att överlåta skötsel av kulturminnesstigen i samarbete med lämplig part. Att naturreservat bildas är en förutsättning för att kunna realisera en vision om att etablera ett regionalt naturum, som kommer att ha stor betydelse för landsbygdsutvecklingen.

Totalt förbud mot avverkning och föbjudet skogsbruk och jordbruk

Naturarvets stadgar innebär i praktiken att skog som förvärvats ska lämnas för fri utveckling. Om detta motverkar syftet att bevara och främja den biologiska mångfalden så bör skötselåtgärder som i möjligaste mån inte strider mot förbuden i stadgarna kunna tillåtas.

I det aktuella området bör en viss initial aktiv skötsel göras för att främja områdets vidare utveckling som gammelskog. Diken bör läggas igen för att gynna utvecklingen av alkärret, eventuell frihuggning av ädellövträd bör genomföras för att gynna en vidare utveckling av den sekundära ädellövskog som vuxit upp. Små öppna ytor bör kunna tillåtas (vilket också vidmakthåller ett inslag av brynmiljöer) i naturvårdande syfte för att upprätthålla miljöer viktiga för vissa etablerade rödlistade arter.

Stiganläggningar och rastplatser finns i stort redan, bl.a. en kulturminnesstig, och en förstärkning av dessa kan gynna friluftsliv och turism, samt anvisa en försiktig vistelse i vissa områden medan andra lämnas mer orörda och ostörda.

Samtliga åtgärder som kan komma ifråga görs enbart i naturvårdande syfte eller i syfte att gynna friluftsliv och turism och innebär inte att vare sig avverkning eller någon form av skogsbruk eller jordbruk tillåts.

Förbud mot försäljning

Fastigheter som Naturarvet har förvärvat får enligt stadgarna inte säljas. Detta ger ett starkt skydd för all framtid för gammelskogens bevarande. Det är en väsentlig ambition i Naturarvets strategi att all mark som blir föremål för bevarande genom Naturarvet också överlåts till Naturarvet, som därigenom erhåller lagfarten på marken. Oavsett andra naturvårdande beslut såsom naturreservat är gammelskogen ändå skyddad för all framtid enbart genom Naturarvets ägande.

Björksäter den 1 september 2016

Lo Jarl
Verksamhetsledare, Ekolog

Tel. 073-109 95 12

E-post lo@naturarvet.se

Insamlingsstiftelsen Naturarvet
Björksäter 1
64991 Sparreholm

www.naturarvet.se

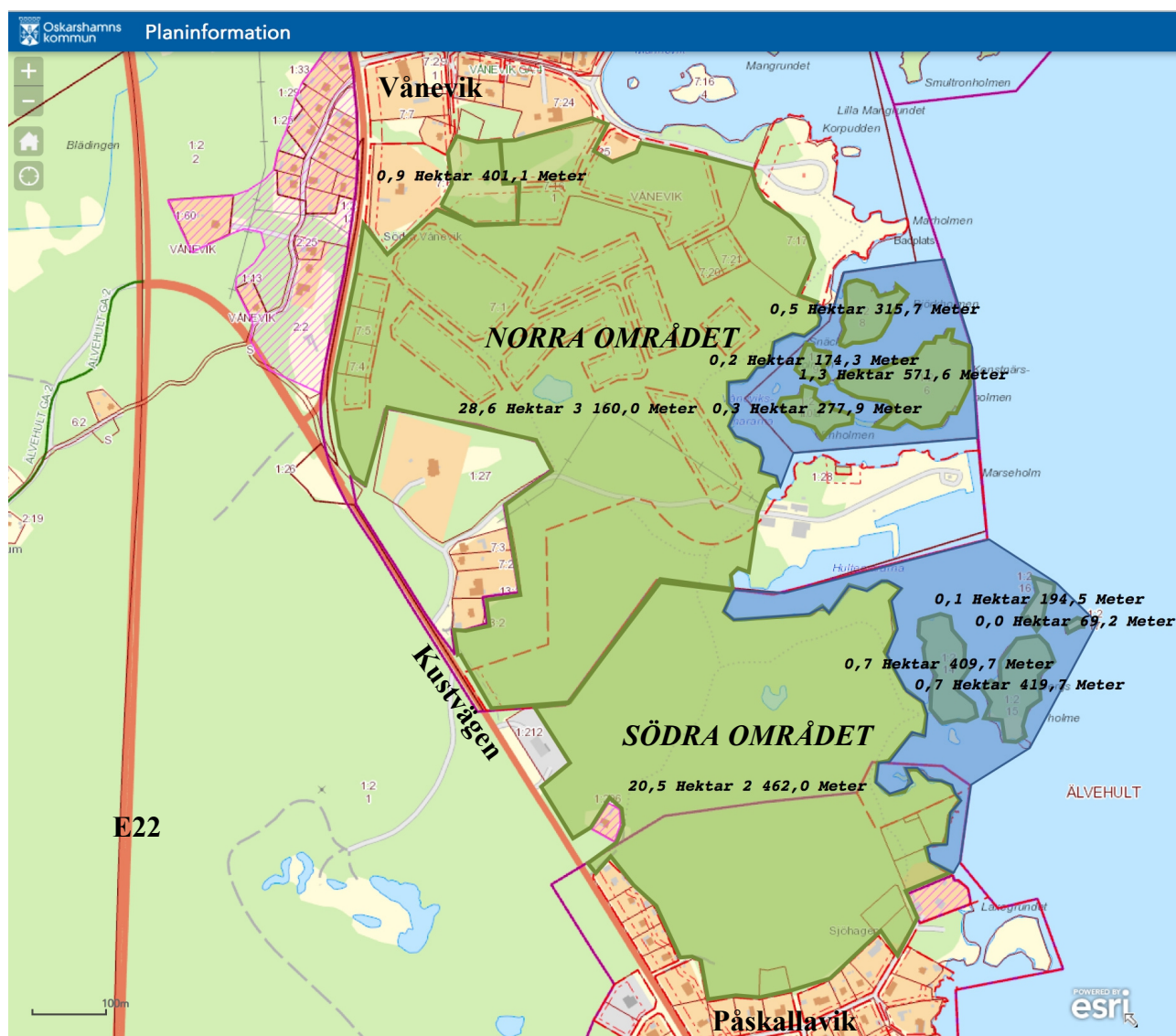
Naturarvets ambition om förvärv av gammelskog i Oskarshamns kommun.

Bilaga 1

Karta över område som Naturarvet avser att göra överenskommelse med Oskarshamns kommun om att förvärva i syfte att bevara skyddsvärd gammelskog.

Norra området utgörs huvudsakligen av del av Oskarshamn Vånevik 7:1, 7:16 och 7:17 med undantag för vissa områden samt obebyggda tomter 7:4, 7:5, 7:20 och 7:21.

Södra området utgörs huvudsakligen av del av Oskarshamn Älvehult 1:2 med ingående öar och vattenytor närmast fastlandet samt obebyggda tomter 1:157, 1:158, 1:162, 1:168, 1:169 och 1:170.

Området är ungefärligt utritat i kartverktyg tillgängligt via Oskarshamns kommun.
www.oskarshamn.se

Avsiktsförklaring om överlåtelse av gammelskog

mellan

Fastighetsägaren

---

namn / firma, personnr / org.nr

Nedan kallad Säljaren

och

Insamlingsstiftelsen Naturarvet, 802424-1393

Nedan kallad Naturarvet

Avseende följande fastighet/fastigheter eller del av fastighet/fastigheter

Fastighetsbeteckning _____, andel (bråktal) _____, areal (ha) _____
(Fler fastigheter/delar av fastigheter noteras på baksidan)

tillsammans nedan kallad Skogen och markerad på bifogad karta (bil. 1)

Bakgrund

Sveriges miljö kvalitetsmål Levande skogar och Ett rikt växt- och djurliv är inte inom räckhåll. I stället har mer skyddsvärd gammal skog avverkats än skyddats efter att miljömålen antogs av riksdagen 1999. Avverkning av gammal skog har dessutom ökat och är 20-30 % högre de senaste tio åren jämfört med motsvarande period före 1999. Med nuvarande takt kommer det inte finnas några gammelskogar kvar att skydda 2030.

Naturarvet samlar in medel för att förvärva skyddsvärd gammelskog som därigenom för all framtid bevaras och skyddas från avverkning i syfte att bevara den biologiska mångfalden och i övrigt främja forskning, friluftsliv och turism. Naturarvet inser att läget är kritiskt för gammelskogen och avser att i snabbare takt kunna förvärva fler gammelskogar.

Syftet med Avsiktsförklaringen

Naturarvet behöver objekt med gammelskog som potentiellt kan förvärfas för att starta en insamling som genererar tillräckligt med kapital för att förvärva objekten.

För att överbrygga glappet mellan insamling och skogsförvärv upprättar Naturarvet avsiktsförklaringar med fastighetsägare och på så vis kan en insamling knytas till en specifik skog utan att bindande köpekontrakt har avtalats med Säljaren.

Villkor

- § Denna avsiktsförklaring förbinder inte någondera av parterna att ingå ytterligare avtal och det krävs såväl prestation som motprestation för att avtalet ska kunna leda till ett bindande köpekontrakt.

- § Köpeskilling fastställs i separat avtal genom överenskommelse mellan Säljaren och Naturarvet om ett arealpris och baseras på en värdering av Skogen genom extern konsult, som finns upptagen på Länsstyrelsens lista över upphandlade konsulter vid ärenden om markinlösen/intrångsersättning. Värderingen är rådgivande och köpeskillingen kan vara annan än den som värderingen visar.
- § Köpekontrakt som upprättas mellan Säljare och Naturarvet ligger till grund för fastighetsbildning genom lantmäteriförrättning, vilken fastställer Naturarvets tillträde till den nya fastigheten och den slutliga köpeskillingen.

Giltighet

Denna avsiktsförklaring börjar gälla då parterna har undertecknat det och löper ut efter fem år eller vid den tidigare tidpunkt som infaller då parterna avtalar om köpekontrakt.

Prestation

- § Säljaren förbinder sig att under avtalsperioden exklusivt erbjuda Naturarvet förköpsrätt på Skogen.
- § Under avtalsperioden avstår Säljaren all form av skogsbruk i Skogen.
- § Säljaren ger Naturarvet rätt att publicera detaljerad information (dock ej personuppgifter) om Skogen i syfte att driva en insamling för att generera kapital för att kunna förvärva Skogen.

Motprestation

- § Naturarvet garanterar genom sina stadgar och med extern expertgrupp samt noggrann inventering att skog som ska förvärvas är skyddsvärd gammelskog.
- § Naturarvet anlitar extern konsult enligt ovan för värdering av Skogen.
- § Naturarvet startar en aktiv insamling och kan publicera dokumentation om Skogen i olika media, huvudsakligen via Naturarvets hemsida och sociala media men även i externa media.
- § Naturarvet kan få köpekontrakt på Skogen om Naturarvet samlar in tillräckligt kapital för förvärv eller på annat sätt lägger fram en rimlig finansieringsplan som har grund eller parterna kommer överens om överlåtelse på annat sätt.

Underskrifter

För Säljaren

För Naturarvet

Ort _____ datum / /

Ort _____ datum / /

_____
namnförtydl.

_____
namnförtydl.